

Sygn. akt V AGa 83/19

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Leszek Jantowski (spr.)
Sędziowie:	SA Artur Lesiak SO del. Elżbieta Milewska - Czaja
Protokolant:	sekretarz sądowy Karolina Petruczenko

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2019 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Banku (...)

Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko H. C. i D. I.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt VIII GC 57/19

postanawia:

uchylić zaskarżony wyrok oraz nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w dniu 4 lutego 2019 r. sygn. akt VIII GNc 503/18 i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania z pominięciem przepisów o postępowaniu nakazowym, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSO del. Elżbieta Milewska – Czaja SSA Leszek Jantowski SSA Artur Lesiak

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V AGa 83/19

UZASADNIENIE

Powód – (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. w pozwie wniesionym w postępowaniu nakazowym przeciwko pozwany – D. I. oraz H. C. domagał się zasądzenia solidarnie od pozwanych na swoją rzecz kwot:

- 1) 77.232,93 zł tytułem niespłaconego kapitału z zawartej przez strony umowy kredytowej,
- 2) 21.118,26 zł tytułem odsetek naliczonych od kapitału za okres od dnia 29.04.2016 r. do 15.08.2018 r. włącznie,
- 3) dalszych należnych odsetek za okres od dnia 16.08.2018 r. do dnia zapłaty naliczonych od kwoty kapitału (pkt 1) wg zmiennej stopy procentowej obowiązującej w (...) SA, stanowiącej każdorazowo czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP,
- 4) kosztów postępowania nakazowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wyjaśnił, że przysługuje mu od pozwanych wierzytelność wynikająca z umowy kredytu nr (...) w walucie polskiej w rachunku bieżącym (...) udzielonego w ramach „Szybkiego limitu Kredytowego” z dnia 17.10.2007 r. z późniejszymi zmianami. Aktualny stan zadłużenia wynosi zgodnie z księgami Banku 98.351,19 zł. Dalsze odsetki należne od dnia 16.08.2018 r. są naliczane wg zmiennej stopy procentowej obowiązującej w (...) SA, stanowiącej każdorazowo czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP, przy czym od 1.01.2016 r. nie wyższe niż odsetki maksymalne za opóźnienie, aktualna stopa procentowa wynosi 10,00% w stosunku rocznym.

W związku z brakiem zapłaty ze strony pozwanych, umowa kredytowa została wypowiedziana, a następnie wierzytelność została przekazana do postępowania windykacyjnego. Pozwani nie odpowiedzieli na pismo z dnia 1.08.2018 r. wzywające ich do zapłaty należności. W ocenie powoda pozew, w oparciu o dokument urzędowy – wyciąg z ksiąg banku – stosownie do przepisów art.95 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe oraz art.485 § 1 i 3 k.p.c. spełnia przesłanki do rozpoznania w trybie nakazowym.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 4 lutego 2019 r. (sygn. akt VIII GNc 503/18) Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie powoda i nakazał pozwany, aby zapłaciły na rzecz powoda solidarnie kwotę 77.232,93 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP – jednak nie wyższymi niż odsetki maksymalne – za okres od dnia 29 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 983 zł tytułem kosztów procesu w terminie dwóch tygodni albo wniosły zarzuty.

Pozwane wniosły zarzuty od nakazu zapłaty wskazując, że:

- strona powodowa nie udowodniła roszczenia ani co do zasady, ani co do jego wysokości, pozwane są przekonane, że dokonały spłaty kredytu obrotowego w wysokości, która wskazuje, iż dochodzona kwota jest zawyżona,
- pozwane spełniły świadczenie, bank nie udowodnił, że nie dokonały spłaty,
- roszczenie przedawniło się,
- błędnie obliczono i wskazano w pozwie odsetki, niezgodnie z łączącą strony wcześniej umową,
- bank nie wskazał sposobu obliczenia dochodzonej kwoty, nie sprecyzował za jaki okres dochodzi należności, nie wskazał jakie kwoty zostały wpłacone przez pozwane i w jaki sposób zostały zaksięgowane,
- jako załącznik do pozwu wskazał dwie umowy kredytowe i dwa aneksy do umów kredytowych, z pozwu nie wynika, z której z nich wynika dochodzone roszczenie,
- pierwsza z załączonych do pozwu umów dotyczy okresu od 17.10.2008 r. do 16.10.2008 r., zatem wynikające z niej roszczenie jest przedawnione, analogicznie z ewentualnymi roszczeniami z aneksu do umowy (...),
- ewentualne roszczenia wynikające z aneksu do umowy nr (...) oraz z aneksu do umowy (...) są również przedawnione z uwagi na trzyletni okres przedawnienia,

- bank nie udowodnił, czy i kiedy dokonał wypowiedzenia umowy kredytowej, stąd brak jest wiedzy na podstawie treści pozwu, od kiedy roszczenie stało się wymagalne,
- bank nie wskazał od jakiej daty naliczał odsetki, od jakich kwot, jak również nie wskazał sposobu obliczenia roszczenia głównego,
- z treści pozwu wynika, że w pozwie powód opisuje inne umowy, a w załączeniu do pozwu przedkłada inne umowy, inne aneksy, wobec czego merytoryczna polemika z treścią pozwu jest utrudniona,
- bank nie udowodnił wymagalności wierzytelności wynikającej z kredytu nr (...),
- bank nie dołączył umowy kredytu nr (...), a roszczenie z niej wynikające byłoby przedawnione,
- bank powołał się na obliczenie zadłużenia na podstawie „Ksiąg banku”, a nie przedłożył ich w załączeniu,
- bank nie udowodnił skutecznego doręczenia pozwanym wypowiedzenia umowy,
- niezależnie podniosły zarzut „lis pendens” – stanu sprawy w toku, gdyż kwota objęta pozwem, lub jej znaczna część była przedmiotem rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Lublinie VI Wydział Cywilny, w której wydano nakaz zapłaty VI Nc (...) na kwotę 83.963,24 zł, w którym to postępowaniu należność główna wynosi 77.232,93 zł, tj. analogicznie jak w niniejszym postępowaniu, co uzasadnia umorzenie postępowania w niniejszej sprawie.

Postanowieniem z dnia 4 marca 2019 r. Sąd na wniosek pozwanych wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty z dnia 4 lutego 2019 r. do czasu prawomocnego zakończenia sprawy.

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy:

1. utrzymał w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 4 lutego 2019 r. sygn. akt VIII GNc 503/18;
2. tytułem kosztów procesu nieobjętych powyższym nakazem zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 5.434 zł (pięć tysięcy czterysta trzydzieści cztery złote).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie następujących ustaleń i rozważań:

W dniu 17 października 2007 r. powód i pozwane, prowadzące wspólnie działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej, zawarli umowę kredytu nr (...) w walucie polskiej w rachunku bieżącym (...) udzielanego w ramach „Szybkiego limitu kredytowego”. Powód udzielił pozwanym kredytu w kwocie 86.0000 zł (§ 1 umowy), a pozwane zobowiązały się zwrócić całość zadłużenia wynikającego z umowy do dnia 16.10.2008 r. Należność była oprocentowana wg zmiennej stopy procentowej, której wysokość ustalana była jako suma stawki referencyjnej tj. WIBOR 3M i marży (...) SA, wynoszącej 3 punkty procentowe (§ 4 umowy).

Umowa była wielokrotnie zmieniana aneksami – przedłużano okres spłaty kredytu, zmieniono dostępny limit kredytowy. Aneks nr (...) zmieniono numer umowy kredytowej na (...) i wprowadzono nową treść umowy. Ostatnim z aneksów nr (...) z dnia 15.10.2010 r. strony wprowadziły nową nazwę umowy: „umowa nr (...) Kredyt obrotowy (...) postawiony do dyspozycji jako kredyt w rachunku bieżącym (...)” oraz zwiększyły limit kredytowy do 113.000 zł i określiły, że spłata kredytu ma nastąpić w dniu 15.10.2011 r. Zmianie uległa także marża, którą ustalono na 3,9 p.p. Powód wypłacił na rachunek pozwanych kwotę kredytu.

Pozwane nie spłacały zadłużenia w terminach. W dniu 30 października 2013 r. powód i pozwane zawarli ugodę, w której pozwane uznały zadłużenie z tytułu umowy kredytu wynoszące na dzień podpisania ugody 107.330,12 zł należności głównej i 47,05 zł odsetek. Strony ustaliły, że spłata zadłużenia nastąpi w sposób określony w

harmonogramie, spłata odsetek została zawieszona do dnia 20.03.2014 r. Spłata ostatniej raty wyrównującej miała mieć miejsce w dniu 20 sierpnia 2018 r.

W przypadku nie spłacenia w terminach dwóch rat spłaty zadłużenia bank miał prawo do rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym następującym z dniem doręczenia dłużniczkom oświadczenia banku (§ 11 i 12 umowy). Zgodnie z § 13 umowy, po doręczeniu rozwiązania umowy, całe niespłacone zadłużenie miało stać się natychmiast wymagalne. Po rozwiązaniu umowy powód miał stosować oprocentowanie wierzytelności właściwe dla należności przeterminowanych postawionych po upływie okresu wypowiedzenia w stan natychmiastowej wymagalności w wysokości określonej w uchwałach Zarządu (...) SA. W 2015 r. kredyt był jeszcze spłacany. Pozwana D. I. składała wnioski o restrukturyzację zadłużenia i w miarę możliwości starała się kredyt spłacać. W 2014 r. miało miejsce podpalenie domu D. I., co spowodowało u niej załamanie nerwowe. Zależało jej na mediacjach z Bankiem, jednak w 2015 r. jej mąż miał trzeci zawał serca, co dodatkowo negatywnie wpłynęło na możliwości płatnicze pozwanej. Ostatnia wpłata ze strony pozwanych miała miejsce 9.12.2015 r. Wyliczenie zaległości pozwanych wynikających z umowy kredytowej na dzień 16.08.2018 r. wynosiło 77.232,93 zł (niespłacona należność główna).

Pismem z dnia 11 lutego 2016 r. powód wypowiedział pozwanym warunki spłaty zobowiązań wynikające z umowy kredytu nr (...) z 17.10.2007 r. z dalszymi zmianami, określone w zawartej umowie umowy z dnia 30.10.2013 r. Na dzień sporządzenia pisma wymagalne zadłużenie wynosiło 7.173,24 zł. Termin wypowiedzenia określono na 30 dni od doręczenia pisma. Spłatę zadłużenia w tym terminie uznano za wyrażenie zgody na utratę mocy niniejszego wypowiedzenia. W razie braku terminowej zapłaty wszystkie zobowiązania stać się miały wymagalne i przeterminowane, w tym z tytułu kapitału w kwocie 77.232,93 zł. Przedmiotowe pismo, wysłane na adres działalności pozwanych w K. zostało osobiście odebrane w dniu 17.02.2016 r. W piśmie z dnia 15 czerwca 2018 r. pozwana D. I. zaproponowała zawarcie kolejnego porozumienia z bankiem. Wniosła o umorzenie kosztów z tytułu odsetek. Zgodziła się w całości z wysokością obciążenia z tytułu kapitału i prosiła o rozłożenie zadłużenia na 36 rat po ok. 906 zł.

W odpowiedzi Bank pismo pozostawił bez rozpatrzenia z uwagi na niską kwotę zaproponowanej raty. Podał, że restrukturyzacja jest możliwa w wypadku objęcia nią wszystkich wymagalnych wierzytelności. Dnia 1 sierpnia 2018 r. powód wystosował do pozwanych przedsądowe wezwania do zapłaty wymagalnego zadłużenia.

Sąd Okręgowy ustalił także, że powód w sprawie rozpoznanej przez Sąd Rejonowy w Lublinie VI Wydział Cywilny uzyskał nakaz zapłaty z dnia 30.01.2017 r., sygn. akt VI Nc-e (...) na kwotę 83.963,24 zł, w tym na należność główną w kwocie 77.232,93 zł. Po wniesieniu sprzeciwu przez pozwane i po przekazaniu sprawy do rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, właściwy ogólnie ze względu na miejsce zamieszkania pozwanych, postępowanie zostało umorzone postanowieniem z 23 października 2017 r., z uwagi na niezuzupełnienie braków formalnych pozwu przez powoda.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny niniejszej sprawy został ustalony na podstawie dokumentów prywatnych dostarczonych głównie przez powoda, w szczególności: umowy kredytowej wraz z aneksami, wyciągu z ksiąg bankowych, harmonogramu spłat oraz umowy umowy wraz z harmonogramem spłaty, dokumentu zawierającego oświadczenie banku o rozwiązaniu warunków umowy i wezwań do zapłaty. Dokumenty te były czytelne i umożliwiały Sądowi zapoznanie się z treścią oświadczeń woli lub wiedzy stron, które na dokumentach złożyły podpisy. Ich autentyczność nie była kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu.

Dalej Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że strony łączyła umowa kredytu, stanowiąca umowę nazwaną, uregulowaną ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2187 t.j.). Sąd odwołał się do treści art. 69 ust. 1 tej ustawy regulującego przesłanki udzielenia umowy kredytu przez bank. Zwrócił uwagę, iż istotną cechą tej umowy jest jej charakter wzajemny w rozumieniu art. 478 § 2 k.c. Podkreślił, że ekwiwalentem świadczenia banku, polegającego na oddaniu do dyspozycji na czas oznaczony określonej kwoty pieniężnej, jest zapłata odsetek i prowizji, niezależna od obowiązku zwrotu wykorzystanego kredytu. Ten rodzaj

i zakres ekwiwalentu przesądza również o odpłatnym charakterze umowy kredytu. Odwołując się do judykatury wyjaśnił również, iż wypowiedzenie umowy przez bank w wyniku jej naruszenia przez kredytobiorcę, m.in. poprzez zaniechanie lub nieterminowe dokonywanie spłaty kredytu, ma charakter sankcyjny. Uprawnienie to realizowane jest przez dokonanie jednostronnej czynności prawnej prawo-kształtującej i powoduje, z upływem terminu wypowiedzenia, nie tylko następcze wygaśnięcie zobowiązania w zakresie praw i obowiązków kontraktowych ciążących na obu stronach (skutek ex nunc) ale i ukształtowanie dalszych stosunków prawnych. Ich przedmiot i zakres wyznaczają zasady ogólne prawa zobowiązań oraz, w oznaczonym zakresie, treść dotychczasowej umowy. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że dodatkowo w rozpoznawanej sprawie wierzytelność została przez pozwane wprost uznana w zawartej z bankiem umowie ugody z dnia 30 października 2013 r. (k. 139-142 akt, art. 917 k.c.).

W zawartej przez strony ugodzie, zadłużenie z tytułu umowy kredytowej nr (...) z 17.10.2007 r. z późniejszymi zmianami określono na 107.330,12 zł z tytułu należności głównej i 47,05 zł odsetek. Strony ustaliły, że spłata zadłużenia nastąpi w sposób określony w harmonogramie stanowiącym integralną część umowy. W przypadku nie spłacenia w terminach dwóch rat spłaty zadłużenia bank miał prawo do rozwiązania ugody ze skutkiem natychmiastowym następującym z dniem doręczenia dłużnikom oświadczenia banku (§ 11 i 12 ugody). Zgodnie z § 13 ugody, po doręczeniu rozwiązania ugody, całe niespłacone zadłużenie miało stać się natychmiast wymagalne. Po rozwiązaniu ugody powód miał stosować oprocentowanie wierzytelności właściwe dla należności przeterminowanych postawionych po upływie okresu wypowiedzenia w stan natychmiastowej wymagalności w wysokości określonej w uchwałach Zarządu (...) SA.

Zawarta umowa ugody stanowiła uznanie długu, stąd nie było nawet w ocenie Sądu Okręgowego wymagane wykazywanie przez powoda innymi dowodami wysokości zadłużenia pozwanych na ten moment. Odwołując się do poglądów judykatury wyjaśnił, że uznanie roszczenia zdefiniowane zostało jako każdy przypadek wyraźnego oświadczenia woli lub też innego jednoznacznego zachowania się dłużnika wobec wierzyciela, z którego wynika, iż dłużnik uważa roszczenie za istniejące. Należy także wskazać na odróżnienie uznania właściwego od uznania niewłaściwego, o ile bowiem pierwsza forma uznania stanowi nieuregulowaną odrębną umowę ustalającą, co do zasady i zakresu, istnienie albo nieistnienie jakiegoś stosunku prawnego, o tyle uznanie niewłaściwe określane jest jako przyznanie przez dłużnika wobec wierzyciela istnienia długu. Z uwagi na wyrażone wprost oświadczenia obu pozwanych w zawartej ugodzie w ocenie Sądu Okręgowego należało je uznać za uznanie właściwe długu na dzień jej zawarcia, tj. 30 października 2013 r.

Pozwane w niniejszej sprawie nie przeczyły, że zawarły z powodem umowę kredytu nr (...) z 17.10.2007 r. ani, że kwota kredytu została na ich rzecz przelana. Pozwane jedynie w sposób ogólnikowy zaprzeczyły istnieniu, wymagalności oraz wysokości dochodzonej przez powoda wierzytelności określonej w wyciągu z ksiąg bankowych, zarzucając brak udowodnienia przez powoda podstaw naliczenia tej zaległości, a także nieskuteczność odstąpienia przez powoda od umowy kredytu. Także po złożeniu przez powoda dokumentów w postaci właśnie zawartej dodatkowo umowy ugody stron oraz historii rachunku kredytowego pozwanych, harmonogramów spłat, pozwane nie podniosły już jakichkolwiek zarzutów i dowodów dotyczących błędnego określenia w złożonych przez powoda dokumentach wysokości faktycznie istniejącej zaległości w spłacie kredytu.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, w kontekście niezakwestionowanych przez pozwane dowodów przedstawionych przez powoda wraz z pozwem oraz w odpowiedzi na zarzuty pozwanych, nie mogły odnieść zamierzonego skutku ogólnikowe oświadczenia pozwanych, w których przeczyły okolicznościom podniesionym w pozwie i wskazywały na brak sprostania przez powoda obowiązkowi udowodnienia wysokości i wymagalności roszczenia. Pozwane nie zakwestionowały skutecznie twierdzeń powoda odnośnie do rozmiaru zadłużenia wynikających z przedstawionych dokumentów w postaci wyciągu z ksiąg bankowych, historii rachunku kredytowego i harmonogramów spłat i możliwości wypowiedzenia z tego powodu umowy kredytowej, jak i warunków ustalonych w ugodzie restrukturyzującej zadłużenie z 30 października 2013 r. Ponadto, jak zeznała pozwana D. I., dokonywała ona wpłat w ramach posiadanych możliwości do 2016 r., co było zgodne z dowodami w postaci dokumentów złożonych przez bank. Oznaczało to, że od początku nie było kwestionowane istnienie zobowiązania z tytułu zawartej umowy. Jeszcze w piśmie z 15 czerwca 2018 r. pozwana D. I. zaproponowała zawarcie kolejnego porozumienia z

bankiem i po raz kolejny zgodziła się w całości z wysokością obciążenia z tytułu kapitału w kwocie określonej w pozwie.

W ocenie Sądu Okręgowego mając na uwadze wyniki całej rozprawy i postawę pozwanych, które nie wykazały, że wysokość zadłużenia przedstawiać się powinna inaczej, niż udowodnił to bank składając dokumenty, w tym zestawienia dokonanych wpłat, zachodziła odstawa do uznania tych treści za niesporne (art. 230 w zw. z art. 229 k.p.c.). Ponadto w ugodzie z 2013 r., a także w piśmie pozwanej D. I. z 2018 r. zadłużenie pozwanych zostało wprost uznane.

Sąd zwrócił uwagę, że dokumenty złożone przez powoda miały charakter wyłącznie dokumentów prywatnych w rozumieniu art. 245 k.p.c., stanowiąc dowód jedynie tego, że osoby, która je podpisały złożyły oświadczenia zawarte w tych dokumentach.

W szczególności dowód w postaci wyciągu z ksiąg banku podpisany przez osoby uprawnione do reprezentowania Banku, nie stanowi dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 k.p.c., nie jest bowiem sporządzony w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania. Wyciąg ten nie posiada też mocy prawnej dokumentu urzędowego na podstawie art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1, nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym, co wprost wynika z nowelizacji tego przepisu poprzez dodanie do art. 95 ustępu 1a ustawą z dnia 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 613), która weszła w życie w dniu 20 lipca 2013 r. Niemniej zdaniem Sądu powołany dokument spełnia wymogi co najmniej dokumentu prywatnego. Zawiera pieczęć banku i treść określonego oświadczenia wiedzy, wynikającej z ksiąg bankowych, podpisaną przez uprawnioną osobę fizyczną - pracownika powodowego banku. Pozwane nie zakwestionowały skutecznie tego dokumentu, nie podważyły wiarygodności ani jego rzetelności. W połączeniu z pozostałymi dowodami dotyczącymi rozliczenia kredytu pozwanych, stanowił on wiarygodne źródło informacji o ich zadłużeniu. Pozwane nie wykazały, że spłaciły zadłużenie w całości bądź w innej części niż przedstawił to powód, zarówno w odniesieniu do kapitału, jak i do odsetek, względnie że ustalone przez bank zadłużenie jest niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy. Nie przedstawiły żadnych dowodów dla potwierdzenia, że saldo wzajemnych rozliczeń przedstawiało się odmiennie niż w dowodach zgłoszonych przez powoda.

W ocenie Sądu Okręgowego nie podlegały uwzględnieniu także pozostałe zarzuty pozwanych, w tym zarzut zawisłości sprawy, czy zarzut przedawnienia.

Odnosnie do pierwszego zarzutu Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie rozpoznanej przez Sąd Rejonowy w Lublinie VI Wydział Cywilny wydano nakaz zapłaty VI Nc-e (...) na kwotę 83.963,24 zł, w tym na należność główną w kwocie 77.232,93 zł. Jednak po wniesieniu sprzeciwu przez pozwane i po przekazaniu jej do rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, właściwy ogólnie ze względu na miejsce zamieszkania pozwanych, postępowanie zostało umorzone postanowieniem z 23 października 2017 r., z uwagi na nieuzupełnienie braków formalnych pozwu przez powoda (k. 25 akt sprawy o sygn.: VIII GC 266/17). Wskutek skutecznego wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, nakaz zapłaty w całości utracił moc (art. 505²⁶ k.p.c.). Z momentem zaś umorzenia postępowania upadły skutki procesowe określone w art. 192 k.p.c., w tym określony w pkt 1 tego przepisu skutek, że nie można w toku sprawy wszcząć pomiędzy tymi samymi stronami nowego postępowania o to samo roszczenie. Prawomocne postanowienie o umorzeniu całego postępowania w sprawie nie korzysta z powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), nie stoi zatem na przeszkodzie ponownemu przeprowadzeniu postępowania w tej samej sprawie Tym samym zarzut pozwanych należało uznać w realiach niniejszej sprawy za chybiony.

Co do zarzutu przedawnienia Sąd Okręgowy odwołał się do treści art.117 k.c. oraz art. 118 k.c., podkreślając – odwołaniem się do judykatury i doktryny - że termin przedawnienia roszczeń banku do kredytobiorcy zarówno o zwrot udzielonego kredytu jak również roszczeń o zwrot poszczególnych jego rat wynosi trzy lata. Podkreślił, iż zgodnie z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez uznanie roszczenia przez osobę,

przeciwko której roszczenie przysługuje, zaś zgodnie z art. 124 § 1 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. Umowa kredytowa została zawarta 17 października 2007 r. Dnia 30 października 2013 r. została zawarta umowa ugody, która w swej treści zawierała uznanie roszczenia powoda. Pozwane w umowie ugody z 30 października 2013 r. wprost uznały zadłużenie z tytułu umowy kredytu będącej przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, wynoszące na dzień podpisania ugody 107.330,12 zł należności głównej i 47,05 zł odsetek. Ugoda wraz ze stanowiącym jej integralną część harmonogramem spłat (§ 3 ugody), z którego wynikała aktualna wysokość zadłużenia, a na który to harmonogram obie pozwane wyraziły zgodę i zobowiązywały się spłacać poszczególne raty, przerywały bieg przedawnienia roszczenia o zwrot należności z tytułu rat kredytu i termin przedawnienia biegł na nowo.

Sąd podkreślił, że skutek stwierdzenia istnienia długu w postaci przerwy przedawnienia następuje niezależnie od tego, czy uznający dług chciał, aby bieg przedawnienia został przerwany. Wystarczające jest, że pozwane dały wyraz temu, że nie kwestionują istnienia zadłużenia wobec banku i obowiązku jego zaspokojenia. Pozwane ponadto przez kolejne dwa lata realizowały postanowienia ugody, co również potwierdzało uznanie zadłużenia (niewłaściwe uznanie długu).

Odnośnie do terminu, od którego zaczyna biec przedawnienie Sąd odwołał się do art. 120 § 1 k.c., w myśl którego bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. W przedmiotowej sprawie świadczenie pozwanych to świadczenie jednorazowe rozłożone na raty.

Sąd Okręgowy – podzielając stanowisko wyrażone w judykaturze – wyjaśnił, że skoro pozwane zobowiązały się do spłaty poszczególnych rat w ustalonych w harmonogramie spłaty kredytu terminach płatności, po czym zaprzestały ich płacenia - a zatem naruszyły wynikające z umowy zobowiązanie - to wymagalność roszczenia o zapłatę poszczególnych rat należało wiązać z terminem płatności tych rat, a nie ewentualną datą rozwiązania umowy na skutek jej wypowiedzenia lub upływem terminu, na jaki kredyt został udzielony. Odstąpienie od ugody, do którego bank był uprawniony w razie niespłacenia przez pozwanych dwóch kolejnych rat i mógł bez dodatkowego wezwania do zapłaty wszcząć postępowanie egzekucyjne miało tylko ten skutek, że z tym momentem stała się wymagalna także ta część zadłużenia, której termin płatności pierwotnie ustalony w ugodzie jeszcze nie nastąpił. Wraz z odstąpieniem od ugody przez bank rozpoczął się bieg przedawnienia pozostałych rat do spłaty, a więc tych, których termin zapłaty na ten dzień jeszcze nastąpił. W przypadku rat, które miały być płatne wcześniej, przedawnienie już biegło. Z zestawienia operacji (k. 176 akt) wynika, że ostatnia dokonana przez pozwane spłata pochodziła z 9 grudnia 2015 r., a od stycznia 2016 r. zaprzestały one spłacać raty objęte ugodą. Pozew został wniesiony dnia 17 sierpnia 2018 r., a termin płatności kolejnych rat był ustalony na 20 dzień każdego kolejnego miesiąca (harmonogram na k. 143-144 akt). W takiej sytuacji roszczenie banku dotyczące niespłaconych rat z okresu od początku 2016 r. nie mogło ulec przedawnieniu, gdyż nastąpiłoby to z początkiem 2019 r. Tym bardziej nie uległo przedawnieniu roszczenie o zapłatę pozostałych rat, które stały się wymagalne wskutek zgodnego z postanowieniami ugody wypowiedzenia umowy przez bank w piśmie z 11 lutego 2016 r., po zaprzestaniu spłat rat przez pozwane.

W konsekwencji, zdaniem Sądu Okręgowego powództwo podlegało uwzględnieniu w całości.

Z tych też względów Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 496 k.p.c. utrzymał w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany 4 lutego 2019 r. Zasądzono tam całą dochodzoną należność główną wraz z umownymi odsetkami od dnia 29 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty, z zaznaczeniem, że odsetki te nie mogą przekraczać odsetek maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., tj. w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty poniesione przez powoda złożyły się: oprócz opłaty sądowej od pozwu 966 zł i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa - 17 zł (zasądzonych już w nakazie zapłaty), także i wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powoda w kwocie 5.400 zł według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. z 2018 r. poz. 265 t.j.) wraz z opłatą od pełnomocnictw w kwocie 34 zł.

Apelację od powyższego wyroku wniosły pozwane, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciły :

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 k.c. poprzez uznanie, wbrew treści cytowanego przepisu, że na kanwie niniejszej sprawy to na stronie pozwanej ciążył obowiązek udowodnienia okoliczności, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż ustalenie faktów, na podstawie których powód wywiódł powództwo, w tym co do wysokości roszczenia było możliwe do ustalenia na podstawie domniemań, co było wystarczające dla uznania przez Sąd zasadności roszczenia i bez znaczenia pozostawał fakt, że strona pozwana kwestionowała wysokość roszczenia, a powód nie przedłożył rozliczenia dokonanych przez pozwane wpłat, co miało wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia gdyż sprowadzało się do nieuzasadnionego, wbrew art. 6 k.c. przeniesienia ciężaru dowodu na pozwane,

- obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 229 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na stwierdzeniu przez Sąd I instancji, że pozwane w toku procesu przyznały fakty podnoszone przez stronę przeciwną, w sytuacji gdy w toku całego procesu pozwane kwestionowały konsekwentnie wysokość dochodzonego przez powodowy bank roszczenia, wskazując że jest zawyżone i za pośrednictwem pełnomocnika domagały się od powoda przedłożenia zestawienia i rozliczenia dokonanych wpłat, co nigdy nie nastąpiło , a co miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, zwłaszcza że cytowany przepis dotyczy postępowania, a nie oświadczeń pozaprocesowych stron,
- obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 230 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na sugerowaniu przez Sąd I instancji w treści uzasadnienia, że strona pozwana nie wypowiedziała się co do twierdzeń strony przeciwnej (powoda) w sytuacji gdy taka okoliczność nie miała miejsca albowiem pozwane solidarne od początku, już w treści sprzeciwu poprzez kolejne pisma procesowe i wypowiedzi na rozprawie podnosiły konsekwentnie argumentację, że strona powodowa nie udowodniła roszczenia co do jego wysokości, że nie przedłożyła rozrachunku-sposobu księgowania poszczególnych wpłat na poczet zadłużenia,
- obrazę przepisów postępowania, tj. art. 232 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu za udowodnione twierdzenia powoda co do wysokości dochodzonego roszczenia w sytuacji gdy powód nie udowodnił wysokości dochodzonego roszczenia nawet po tym jak pozwane podniosły zarzut nieudowodnienia roszczenia przez powoda i żądały w toku procesu zobowiązania powoda do przedłożenia rozliczenia dokonywanych przez pozwane wpłat,
- obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., a polegającą na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, która miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a która polegała na uznaniu a priori, że powodowy Bank udowodnił co do wysokości dochodzone roszczenie jak również, że w oparciu o domniemania (bliżej nie sprecyzowane w uzasadnieniu wyroku) to na pozwanych ciążył dowód wykazania, że powód nie udowodnił roszczenia, mimo, iż pozwane podnosiły taki zarzut w zarzutach od nakazu zapłaty i w dalszych pismach procesowych, jak również domagały się przedłożenia rozliczenia dokonanych na poczet zadłużenia wpłat, co nie nastąpiło gdyż Sąd minio wniosku pozwanych nie zobowiązał powoda do przedłożenia takiego dokumentu,
- obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., a polegającą na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów przez uznanie, że wystarczającym dowodem na udowodnienie wysokości roszczenia dochodzonego przez powoda była treść podpisanej ugody i historia na rachunku bankowym pozwanym, w sytuacji gdy te dokumenty nie dostarczają wiedzy na kwestionowaną przez stronę powodową okoliczność zawyżenia dochodzonego rozliczenia, nie odpowiadają na zarzut pozwanych co do braku uwzględniani

wszystkich wpłat, które dokonały, a dokument historii rachunku bankowego nie jest tym samym co rozliczenie dokonanych wpłat, co miało wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a polegający na uznaniu, że pozwane nie zakwestionowały dokumentu prywatnego w postaci wyciągu z rachunków bankowych, w sytuacji gdy wprost przeciwnie dokument ten co do wysokości roszczenia, dokonanych wpłat był kwestionowany, nadto jest to dokument prywatny o mniejszym walorze dowodowym niż urzędowy,
- obrazę przepisów postępowania, tj. art. 366 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że umorzenie postępowania cywilnego po skutecznie wniesionym sprzeciwie przez pozwane wobec braku opłaty od pozwu nie powoduje stanu rzeczy osądzonej i nie stanowi przeszkody do ponownego przeprowadzenie postępowania o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, w sytuacji gdy sam pozew został skutecznie wniesiony, pozwane skutecznie wniosły sprzeciw, zatem doszło do sporu, który wprawdzie nie zakończył się merytorycznie, ale co do którego nastąpiła prawomocność formalna, co miało wpływ na treść rozstrzygnięcia w sprawie, zwłaszcza że powód nie udowodnił z jakie powodu postępowanie zostało umorzone mimo ciężaru dowodu,
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegający na ustaleniu, że powodowy Bank dochodził roszczenia na podstawie zawartej umowy w sytuacji gdy z treści pozwu wynika iż podstawą żądania były umowy i aneksy, co miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia,
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na braku ustalenia daty wymagalności poszczególnych rat zobowiązania wskazanych w umowie wobec podniesionego przez pozwane zarzutu przedawnienia, co mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia,
- obrazę przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nie rozstrzygnięcie sprawy co do istoty i nie odniesienie się w uzasadnieniu wyroku do wszystkich zarzutów, tj. pominięcie zarzutu, że bank w pozwie powołał się na dwie umowy kredytowe i dwa aneksy do umów, a z pozwu i późniejszych pism procesowych nie wynika, która z umów bądź który z aneksów stanowi podstawę dochodzonego roszczenia, co miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, albowiem powód nie wskazał jednoznacznie, z którego dokumentu dochodzi swojego roszczenia, nadto Sąd nie odniósł się do zarzutu, że bank nie przedłożył ksiąg rachunkowych na które powołuje się w treści pozwu i czy z tych ksiąg rachunkowych wynika roszczenie opisane w umowie, co miało wpływ na treść orzeczenia,

Wskazując na powyższe zarzuty skarżące wniosły o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości lub ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja była uzasadniona, jakkolwiek z innych względów, aniżeli w nich wskazane.

W niniejszej sprawie powód domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, na podstawie wyciągu z ksiąg banku, odwołując się przy tym do treści art. 95 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t. jedn. Dz.U z 2018 r. poz. 2187) oraz art.485 § 1 i 3 k.p.c. (vide: pozew k.4) Taki nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym został w niniejszej sprawie wydany.

Zgodnie z art. 485 § 1 k.p.c. Sąd wydaje nakaz zapłaty, jeżeli powód dochodzi roszczenia pieniężnego albo świadczenia innych rzeczy zamiennych, a okoliczności uzasadniające dochodzone żądanie są udowodnione dołączonym do pozwu:

- 1) dokumentem urzędowym;
- 2) zaakceptowanym przez dłużnika rachunkiem;
- 3) wezwaniem dłużnika do zapłaty i pisemnym oświadczeniem dłużnika o uznaniu długu;
- 4) zaakceptowanym przez dłużnika żądaniem zapłaty, zwróconym przez bank i niezapłaconym z powodu braku środków na rachunku bankowym.

Wyżej wskazana podstawa prawna wydania nakazu zapłaty nie mogła zachodzić, gdyż jak słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy moc prawna dokumentów urzędowych, jakimi są wyciągi z ksiąg banku (art. 95 ust.1 Prawa bankowego), nie obowiązuje w postępowaniu cywilnym (art. 95 a Prawa bankowego). Nie zachodziła także żadna z okoliczności wymienionych w art. 485 §1 pkt. 2-4 k.p.c., gdyż do pozwu nie dołączony została żaden z wymienionych w tym przepisie dokumentów, w szczególności zawarta pomiędzy stronami ugoda. Podstawą prawną wydanego nakazu zapłaty mógł być zatem tylko art.485 § 3 k.p.c., zgodnie z którym „Sąd może wydać nakaz zapłaty, jeżeli bank dochodzi roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzonego pieczęcią banku oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty”. Taki wyciąg z ksiąg banku został dołączony przez powoda do pozwu (k.5).

Art.485 § 3 k.p.c. został uchylony z dniem 7 listopada 2019 r. przez art.1 pkt 176 lit. c ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz.1469). Art. 11 ust.2 tej ustawy stanowi z kolei, że w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoznawanych w postępowaniu nakazowym, w których powód wniósł o wydanie nakazu zapłaty wyłącznie na podstawie dokumentów określonych w art. 485 § 3 ustawy zmienianej w art. 1:

- 1) przyjmuje się, że nie ma podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym,
- 2) nieprawomocny nakaz zapłaty sąd z urzędu uchyla w całości postanowieniem, po czym rozpoznaje sprawę w dalszym ciągu z pominięciem przepisów o postępowaniu nakazowym,
- 3) nieprawomocny wyrok, mocą którego choćby w części utrzymano w mocy nakaz zapłaty, jak również ten nakaz zapłaty w części, która podlegała rozpoznaniu, sąd pierwszej instancji z urzędu uchyla w całości postanowieniem, po czym rozpoznaje sprawę ponownie z pominięciem przepisów o postępowaniu nakazowym,
- 4) nieprawomocny wyrok, mocą którego choćby w części utrzymano w mocy nakaz zapłaty, a od którego wniesiono apelację, jak również ten nakaz zapłaty w części, która podlegała rozpoznaniu, sąd odwoławczy z urzędu uchyla w całości postanowieniem, po czym przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z pominięciem przepisów o postępowaniu nakazowym

- przy czym do czasu zakończenia postępowania w pierwszej instancji sprawę rozpoznaje się według przepisów, w brzmieniu dotychczasowym, z tym że postanowienia, o których mowa w pkt 2-4, mogą zostać wydane na posiedzeniu niejawnym.

Skoro zatem w niniejszej sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym został wydany na podstawie wyciągu z ksiąg banku (art. 485 § 3 k.p.c.), wydano wyrok utrzymujący w mocy przedmiotowy nakaz zapłaty i wniesiono od tego wyroku apelację, na podstawie art.11 ust.2 pkt 4 powołanej ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw należało zaskarżony wyrok oraz wydany w sprawie nakaz zapłaty uchylić w całości postanowieniem i przekazać sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z pominięciem przepisów o postępowaniu nakazowym. Dla takiego rozstrzygnięcia prawnie obojętnym były dokumenty przedłożone przez stronę powodową już po wniesieniu przez stronę pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty. Istotnym bowiem było to, że nakaz zapłaty został wydany na podstawie dokumentu w postaci wyciągu z

ksiąg banku, czyli na podstawie uchylonego już art.485§ 3 k.p.c. i do tego nakazu zapłaty odnosi się zaskarżony wyrok.

Z tych też względów Sąd Apelacyjny na podstawie wyżej cytowanych przepisów orzekł jak w sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd winien procedować z pominięciem przepisów o postępowaniu nakazowym i rozpoznać merytorycznie żądanie pozwu.